

...

A Fővárosi Ítéltábla az I. rendű felperes jogi képviselőjének neve, címe által képviselt Felperes1 (Cím1) I. rendű és a személyesen eljáró Felperes2 (Cím1) II. rendű felperesnek, a I. és II. rendű alperes jogi képviselőjének neve, címe által képviselt I. rendű alperes neve, címe I. rendű és II. rendű alperes neve, címe II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. június 13. napján meghozott 32.G.41.594/2018/14-II. számú ítélete ellen az I. rendű felperes részéről 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és megállapítja, hogy a I. rendű felperes és az Bank1 között 2007. július 16. napján létrejött, közjegyző neve közjegyző által Okirat szám. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt kérelem száma számú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a I. rendű felperesre hárító, valamint a kezelési költség kikötéséről szóló rendelkezése tisztességtelen, ezért a kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését mellőzi.

Az I. rendű felperes és az alperesek mint egyetemleges jogosultak másodfokú perköltségét egyaránt 254.000 (kétszázötvennégyezer) forintban, az I. rendű felperes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték összegét pedig 980.800 (kilencszáznolcvanezer-nyolcszáz) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I-II. rendű felperes és az Bank1 között 2007. július 16. napján közjegyző neve közjegyző előtt Okirat szám. ügyszámon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés jött létre. A szerződés I.1.1. pontja szerint a hitelező kötelezettséget vállal arra, hogy a jelen szerződésben meghatározott feltételekkel hitelcél meghatározása nélkül az adós részére 75.938,00 CHF összegű, CHF

devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújt a jelen közjegyzői okirat II. részében megjelölt ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett, az adós pedig kötelezi magát a kölcsön és a szerződés szerinti járuléka hitelező részére történő megfizetésére. Az adós tudomásul veszi, hogy a bank a kölcsön összegéből legfeljebb 10.075.000 forintnak megfelelő (a Banknak a folyósítás napjára jegyzett deviza vételi árfolyamán átszámított) devizaösszeget folyósít (a továbbiakban folyósítási limit) amely devizaösszeg tartalmazza a jelen szerződés I.3.2. pontjában meghatározott folyósítási jutalékot is. Az I.3.7. pont szerint az adós az igénybe vett kölcsön összege után a folyósítási időpontjától havonta a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget köteles fizetni, melynek induló mértéke évi 1,9%. A 3.10. pont szerint az induló teljes hiteldíj mutató (THM) évi 8,06%. Az I.4.3.1. pont szerint az adós az öt terhelő a kölcsön devizanemében meghatározott fizetési kötelezettségeket azok forint ellenértéknek a bank bankszámlaszám 1 számú, jelen kölcsönhöz kapcsolódó forint hiteleszámlási számlájára történő átutalásával köteles teljesíteni. A fizetési kötelezettségét az adós legkésőbb a tartozás esedékességének napján érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és az üzletszabályzatban rögzítettek szerint közzétett devizaeladási árfolyamon köteles teljesíteni úgy, hogy a forint ellenérték legkésőbb az esedékesség napján a fenti számlán rendelkezésre álljon. A hitelező az esedékesség napján a jelen pontban meghatározott árfolyamon átszámítja az adós nyilvántartási devizanemben meghatározott fizetési kötelezettségeit forintra és ezen összeggel megterheli a forint hiteleszámlási számlát. Az I.4.6. pont szerint a kölcsön és járuléka mindenkori összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkori összegének igazolása szempontjából a bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadók, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön és járuléka tartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el. Az I.9. pont szerint a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együttjáró és kizárólagos öt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból eredő lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít. Az alperesi jogelőd szerződéskötéskor hatályos, 2005. május 30. napján kelt „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ajánlása alapján” megnevezésű okirata tartalmazta a devizahitel fogalmát, a vételi és eladási árfolyam különbségét, az árfolyamváltozást, a kamatváltozás lehetőségét, a pótfedezet vagy kötelező előtörlesztést, és a „Forint vagy deviza?” kérdésre adott választ. Az árfolyamváltozás kapcsán egyebek mellett tartalmazta, hogy a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitelösszegek, mind a törlesztőrészek mértékére. Ha a forint árfolyama erősödik, akkor kevesebb forintot kell fizetni a devizában kifejezett törlesztőrészlet fejében, azaz a hitel a futamidő alatt „olcsóbbá” válik. Ha azonban a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztőrészlet forintra átszámított összege magasabb lesz, azaz „drágul” a hitel.

[2] A felek között a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) szerinti felülvizsgált elszámolás megtörtént.

[3] A I. rendű felperes az Alperes2 alperessel szemben előterjesztett keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperesi jogelőd (Bank1, később névváltozás folytán: Bank 2 jogutódja beolvadás folytán az Alperes2) és a I. rendű felperes között 2007. július 16. napján létrejött és közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú kölcsönszerződés annak I.3.7., I.4.3.1., I.4.6., valamint I.9. pontjának tisztességtelensége folytán érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását szerződés tisztességtelen feltételeinek mellőzésével, és annak megállapításával, hogy a I. rendű felperes fennálló tőketartozása 706.994 forint.

[4] Az alperesek kérték a I. rendű felperes keresetének elutasítását és perköltségben való marasztalásukat.

[5] Az elsőfokú bíróság a 2017. július 10. napján kelt 32.G.40.557/2017/10. számú végzésével az Alperes2 alperest a perből elbocsátotta, és megállapította, hogy a per az Alperes1 I. rendű és II. rendű alperes neve II. rendű alperes ellen folyik tovább.

[6] Az elsőfokú bíróság a I. rendű felperes keresetét elutasította és kötelezte a I. rendű felpereset az alperesek perköltségének viselésére. Indokolásában megállapította, hogy a I. rendű felperes és az alperesi jogelőd között a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződés jött létre, amelynek biztosítására a felek önálló zálogjogot alapítottak. A szerződés a rPtk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek minősül. A Kúria 2/2014. számú PJE határozatának III/1. pontjára, illetve az Európai Unió Bírósága (EUB) C-26/13. számú ítéletére utalással kifejtette, hogy a perbeli szerződés keresettel támadott kikötéseinek tisztességtelenségének vizsgálata során a 93/13/EGK irányelvnek a világosságra és érthetőségre vonatkozó rendelkezéseire figyelemmel kell eljárni. Megállapította, hogy a szerződés I.4.3.1. pontja a I. rendű felperes által teljesítendő főkötelezettséget szabályozza, amelynek tisztességtelensége a rPtk. 209. § (4) bekezdése alapján nem vizsgálható, amennyiben az egyébként világos és érthető. A szerződés I.4.3.1. pontja világosan és érthetően szabályozza a I. rendű felpereset terhelő fizetési kötelezettség szabályait, így annak tisztességtelensége nem vizsgálható és nem állapítható meg. A rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti feltétel sem teljesül, mert hiányzik a jogok és kötelezettségek I. rendű felperes hátrányára egyoldalúan és indokolatlanul történő eltolódása. Az I.4.3.1. pont I. rendű felperes által támadott szövegrésze nincs logikai kapcsolatban a szerződés I.9. pontjával. A devizakockázatról szóló tájékoztatást a szerződés I.9. pontja tartalmazza, amely teljes egészében megfelel a rPtk. 203. § (6) és (7) bekezdésében, valamint a 2/2004. PJE határozatban írt követelményeknek. A rendelkezés közérthető tájékoztatást ad az árfolyamkockázat mibenlétéről, és annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatásáról. A tájékoztatás nem tartalmaz olyan elemet, amely kétséggé tenné, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli teljes egészében, vagy hogy annak felső korlátja lenne. A tájékoztatás megfelel az EUB C-51/17. számú ítéletében írt elvárásoknak is, mert tartalmazza a nemzeti fizetőeszköznek a devizához képest történő leértékelődésének

lehetőségére vonatkozó figyelemfelhívást, és ennek gazdasági következményeit. Olyan kötelezettsége nem volt az alperesi jogelődnek, hogy a tájékoztatásban számítási modelleket, várható törlesztőrészlet-emelkedéseket prognosztizáljon. A kamatlábak emelkedésére vonatkozó figyelmeztetésnek az EUB ítélete alapján sem kell szerepelnie a tájékoztatóban, az amúgy is köztudomású tény, hogy a kamatlábak emelkedése kihat az árfolyam alakulására. A 209. számú kölcsönkérelem 6. oldala rögzíti, hogy a I. rendű felperes megismerték a devizahitel kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat, és az abban foglaltak alapján tudomásul veszik, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest az árfolyamkockázatra tekintettel magasabb kockázatot jelentenek. A I. rendű felperes elismerték aláírásukkal, hogy a tájékoztatóban foglaltakat megismerték, ennek ellenkezőjét pedig nem bizonyították. Annak nincs jogi relevanciája, hogy a kölcsönkérelem 6. oldala külön nincs aláírva, mert annak utolsó oldalát a I. rendű felperes nem vitatottan aláírták. A szerződés I.9. pontjában és az ügyféltájékoztatóban rögzítettek alapján a I. rendű felperes számára egyértelmű, érthető és világos kellett hogy legyen az árfolyamkockázat valós veszélye és annak következményei. A tájékoztatás alapján az átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat és a külföldi kamatlábak emelkedésének kockázata kizárólag őt terheli, és hogy a kockázatnak nincs felső határa. Sem az EUB I. rendű felperes által hivatkozott ítéletei, sem a nemzeti jog nem kötelezi a pénzintézetet arra, hogy a várható kockázatokra vonatkozó tájékoztatáson túl a I. rendű felperes által elvárt makrogazdasági kockázatelemzést is nyújtson.

[7] Az elsőfokú bíróság a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXXII. törvény (Hpt.) 210. § (2) bekezdésének, 212. § (2) bekezdésének és a rPtk. 523. § (2) bekezdésének egybevetése alapján megállapította, hogy a fogyasztási kölcsönszerződés alapján a fogyasztó részéről a pénzügyi intézménynek fizetendő ellenszolgáltatás körébe a folyósított kölcsönök tőkeösszegén túl beletartoznak további díjak és költségek, amelyeket nem kizárólagosan a kamaton belül kell érvényesíteni. A kölcsönszerződés hatályban léte alatt a pénzügyi intézménynek számos, a szerződéssel kapcsolatos ügyviteli, adminisztratív, a kölcsön kezelésével kapcsolatos teendője van, amelyek anyagi kihatásai ellentételezésére jogszabály tiltó rendelkezése hiányában jogosult díjat vagy költséget felszámítani, így az nem tisztességtelen.

[8] Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a szerződés I.4.6. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelem is alaptalan, mert a támadott feltétel nem ütközik a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) vagy j) pontjába. A szerződésből eredő követelés közvetlen végrehajthatósága nem a támadott kikötésen, hanem a szerződés közokiratba foglalásának tényét, illetve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. §-án alapul.

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I. rendű felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 252. § (2) bekezdése alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára történő utasítását. Másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és közbelső ítélettel annak megállapítását, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelen, és a I. rendű felperesnek az érvénytelenség következtében joguk van az I. rendű alperessel

elszámolni. Az elsődleges és másodlagos fellebbezését is csak az árfolyamkockázatra és a kezelési költségre, ezek tisztességtelenségére alapított keresete tárgyában terjesztette elő (5.Pf.20.732/2020/10. számú jegyzőkönyv). Előadta, hogy kereseti kérelmet terjesztett elő a szerződés I.3.7. pontja tekintetében is arra hivatkozással, hogy a kezelési költség felszámítása tisztességtelen, az elsőfokú bíróság azonban ezt a kérelmet nem bírálta el, így az ítélet sérti a rPp. 221. § (1) bekezdését.

[10] Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázat tekintetében tévesen alkalmazta a rPtk. 209. § (1) bekezdését, mert nem látott logikai kapcsolatot a szerződés I.9. és I.4.3.1. pontja között, holott e rendelkezések együttesen kötelezik a I. rendű felpereset az árfolyamkockázat korlátlan viselésére. Az I. rendű felperes kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott ügyféltájékoztató megnevezésű nyomtatvány nem vált a szerződés részévé. Az EUB C-51/17. számú, valamint egyéb hivatkozott ítéletei értelmében a világos és érthető tájékoztatásnak öt együttes követelménye van. Egyrészt tájékoztatást kell tartalmaznia a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének lehetőségéről. Másrészt tájékoztatást kell tartalmaznia a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. Harmadrészt a tájékoztatásnak ki kell terjednie mindazon körülményekre, amelyekről a szerződés megkötésekor a bank tudhatott és amely körülmények a későbbiekben a szerződés teljesítését befolyásolták. Negyedrészt a szerződés működési mechanizmusáról nyújtott tájékoztatás akkor érthető és világos, ha annak alapján a fogyasztó ki tudja számítani hitelének teljes költségét. Végül a tájékoztatást a szerződés megkötését megelőzően olyan időpontban kell megtenni, amely lehetőséget biztosít a fogyasztónak, hogy alaposan megismerhesse a feltételeket és megfontolhassa, hogy e feltételek mellett elkötelezi-e magát. Az EUB C-51/17. számú ítéletének a 4. kérdésre adott válasza alapján a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét az összes feltétel figyelembevételével kell értékelni, függetlenül attól, hogy e feltételek némelyikét a jogalkotó utóbb tisztességtelennek nyilvánította vagy vélelmezte. Az adós fizetés kötelezettségét több feltétel határozza meg, amelyekre tekintettel a fizetési kötelezettség változása, illetve e változás mechanizmusa nem átlátható. A szerződés ugyanis nem tartalmaz világos és érthető rendelkezést arra vonatkozóan, hogy mely körülmény milyen mértékben növeli az ügyleti kamatot, a kezelési költséget, az árfolyamrést és a szerződés egyéb díjait. A szerződés árfolyamkockázatról szóló I.9. pontja logikailag ellentmondásos, nyelvtanilag nem érthető, nem világos. A feltétel szerint az adós a korlátlan kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően vállalja, holott fizetőképessége nem korlátlan. Ez a feltétel egyben a felek közötti egyensúly megbontásával jelentős egyenlőtlenséget okoz, mert az adósnak nincs lehetősége a szerződést más devizára váltani, amennyiben az árfolyamkockázat hatására a fizetőképességének határát eléri. A jelentős egyenlőtlenség fogalma a Kúria jogértelmezésében a feltűnő értékaránytalansággal mutat analógiát, amelynek kiküszöbölése során a 2011. évi LXXV. törvény szerint rögzített devizaárfolyamokat, illetve a 2014/17/EU irányelv 23. cikkének (4) és (6) bekezdésében megállapított 20% mértékű árfolyamkockázat-viselési kötelezettséget kell alapul venni.

[11] Az I. rendű felperes fellebbezés-kiegészítésében kiemelte, hogy a fogyasztókkal kötött deviza alapú kölcsönszerződés érvényességét nem kizárólag az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás alapján kell megítélni. A szerződési feltétel tisztességtelenségét a bíróságnak a szerződéskötéskor fennálló ténybeli és jogi volt kiindulva kell vizsgálnia. A feltételt nem önmagában, hanem a szerződés egyéb rendelkezéseivel összhangban, azok együttes hatását figyelembe véve kell értékelni. Az EUB C-51/17. számú ítéletének a 4.

számú kérdésre adott válasza alapján az árfolyamkockázat viseléséről szóló szerződési feltétellel együtt kell értékelni az egyoldalú hiteldíj módosításra és az árfolyamrésre vonatkozó feltételeket is. Az EUB C-26/13. és C-186/16. számú ítéletei alapján a világosság és érthetőség követelménye, hogy a fogyasztó a szerződés megkötésekor az abban szereplő feltételek alapján hitelének teljes költségét ki tudja számítani. A perbeli kölcsönszerződés esetében a hitel teljes költségét a folyósítási jutalék, az ügyleti kamat, a kezelési költség és az árfolyamrés címén megfizetett összegek képezik. Az árfolyamrés mértékére azonban a szerződésben nincs rendelkezés. A fizetési kötelezettség megváltozásához a szerződés megkötésekor ismerni kellene azokat a szabályokat, amelyek alapján az adós átláthatta, hogy melyik körülmény bekövetkezése a hiteldíj mely elemét milyen mértékben növeli meg. Ilyen szabály hiányában az adósok a fizetési kötelezettség megváltozását, illetve annak működési mechanizmusát nem láthatták át. A szerződés I.3.8. pontja alapján a hitelező hiteldíjat a I. rendű felperes hátrányára bármikor egyoldalúan megváltoztathatja, arra nézve azonban nincsen rendelkezés, hogy mely körülmények hatására a hiteldíj mely eleme milyen mértékben változik. Mivel a bank a hiteldíjakat jogosult volt korlátlan mértékben megemelni ezért a I. rendű felperes a szerződés megkötésének időpontjában fizetési kötelezettségük mikénti alakulását semmiképpen nem láthatták előre. A hitelező a szerződés alapján jogosult volt az árfolyamrés mértékét is tetszőlegesen meghatározni, amely nyilvánvalóan átláthatatlanná teszi a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételeket. A I. rendű felperes valójában nem az árfolyamkockázatnak voltak kitéve a szerződés teljesítésekor, hanem az alperesi jogelőd üzletpolitikájának, amely szerint az alperes bármely szerződéses kötelezettség nélkül határozhatta meg a szerződés teljesítésére irányadó elszámolási árat. Tény továbbá, hogy az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatása nem átlátható. A szerződés tehát a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerinti egyoldalú hatalmasságot biztosít a hitelezőnek. A kezelési költséggel kapcsolatos kereseti kérelemmel összefüggésben az alperesek nem védekezhetnek azzal, hogy ennek fejében szolgáltatást nyújtottak a I. rendű felperesnek, a költség fogalma ugyanis a szolgáltatás nyújtását kizárja. Költség címén a hitelező a szerződéssel kapcsolatban felmerült igazolt készkiadások megtérítését követelheti, amennyiben viszont szolgáltatást nyújt, azért csak díjat számíthat fel. A kezelési költséget az alperesi jogelőd a kölcsön összegének függvényében határozta meg, holott a szerződés adminisztrációjával kapcsolatban felmerülő tevékenység semmilyen összefüggés nem mutat a folyósított kölcsön összegével. A szerződés alapján a kezelési költséget emellett CHF-ben kell megfizetni, amely szintén indokolatlan, hiszen a szerződéssel kapcsolatos adminisztráció nem függ a devizapiaci árfolyamoktól. A kezelési költségre vonatkozó feltétel azért tisztességtelen, mert feljogosítja a bankot, hogy költségként elszámolható igényét nem a ténylegesen felmerülő költség alapulvételével érvényesítse az adósokkal szemben, hanem olyan körülményektől teheti függővé, amelyek semmilyen összefüggés nem mutatnak a ténylegesen felmerülő költségekkel. Mindez azt eredményezi, hogy a felek szerződésből eredő jogaiban jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára. A bíróságnak ezért vizsgálnia kell, hogy egyedi megtárgyalás esetén a fogyasztó az adott feltételt elfogadta volna-e vagy sem.

[12] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az I. rendű felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Alperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletet hozott, annak sem hatályon kívül helyezése, sem megváltoztatása nem indokolt. Az elsőfokú ítélet helytállóan állapította meg, hogy az alperesi kockázatfeltáró nyilatkozat az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak mindenben megfelel. Az elsőfokú bíróság a kezelési költséggel kapcsolatos álláspontját az indokolásában részletesen kifejtette, az ezzel kapcsolatos kereseti kérelmet

megfelelően elbírált. Az alperesek álláspontja szerint a perben az ügyféltájékoztató csatolásával igazolták az árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmát, míg ezzel szemben a I. rendű felperes úgy nyilatkoztak, hogy az iratot nem vették át. A I. rendű felperes a nyilatkozatot aláírták, ezért a rPp. 196. §-ában foglaltakra tekintettel a nyilatkozat tartalmát az ellenkező bizonyításáig valónak kell elfogadni. A 6/2013. számú PJE határozat alapján a kölcsönvevőtől elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza és szükség esetén az általa nem értett rendelkezésekről tájékoztatást kérjen, ennek elmulasztása a rPtk. 4. § (4) bekezdése alapján a kölcsönvevő terhére esik. A világos és átlátható tájékoztatásnak nem előfeltétele, hogy a fogyasztó a hitel teljes költségét ki tudja számolni a szerződés megkötése előtt, mert a devizában nyilvántartott kölcsön esetében ez az elvárás fogalmi képtelenség. Az 1/2016. számú PJE határozat egyértelművé tette, hogy a törlesztőrészletek összege akkor tekinthető kiszámíthatónak, ha az átszámítás a szerződésben rögzített későbbi időpontjában pontosan meghatározható. Az egyoldalú szerződésmódosításra és az árfolyamrészre vonatkozó tisztességtelenség nem jelenti azt, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés automatikusan osztja ezek jogi sorsát. A Kúria következetes ítélkezési gyakorlata az egyoldalú szerződésmódosítással és a különmemű árfolyamok alkalmazásával összefüggő tisztességtelen tájékoztatás tényének nem tulajdonít jogi jelentőséget akkor, amikor az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás követelményeit vizsgálja. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos banki tájékoztatás akkor világos és egyértelmű, ha a pénzügyi intézmény a kölcsönszerződés létrejötte előtt felhívta az ügyfelek figyelmét arra, hogy az adósra nézve hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ebből következően az adósokat terhelő törlesztő részletek akár jelentősen is megemelkedhetnek, valamint hogy ez a kockázat valós és azt teljes körűen az adós viseli.

[13] A kezelési költség felszámításával kapcsolatos kereseti kérelemmel összefüggésben az alperesek előadták, hogy a perbeli kölcsönszerződés alapján a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontja szerinti hitel és pénzkölcsön nyújtását vállalták a I. rendű felperes részére. A Hpt. 2. számú mellékletének 10.3. pontja értelmében a hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésére, ellenőrzésére, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. A felsorolt szolgáltatások szorosan kapcsolódnak a kölcsönszerződéshez, annak lényegi elemét képezik, a banki kölcsönszerződés fogalmából következnek. Az alperesi jogelőd a szerződésben a felsorolt szolgáltatások fejében átalánydíjas kezelési költséget számított fel. A kezelési költség fogalmát a pénzügyi ágazati jogszabályok kivétel nélkül használják. A kezelési költség alkalmazását jogszabály nem teszi kötelezővé, de az ágazati szabályok alapján egyértelmű, hogy a jogalkotó szerint a kezelési költség felszámítása jogszerű, a kezelési költség kamatjellegű, átalánydíjként felszámítható és a kezelési költséget a forintosítás során a kamatfelár részeként kellett figyelembe venni. A 93/13/EGK irányelv és a rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik a szerződés elsődleges tárgyának meghatározására, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések erre, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek. A perbeli kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezése a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát adó, főkötelezettségére vonatkozik, tisztességtelensége nem vizsgálható. A kezelési költség kölcsönszerződés az kapcsolódó adminisztratív szolgáltatások árát állapítja meg, így annak tisztességtelensége ezen okból sem vizsgálható. Amennyiben a kezelési költségre kapcsolatos kikötések vizsgálatára sor kerülne, azok tisztességesnek minősülnének mind a kezelési költség kikötése, mind értékarányossági szempontból. A kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezések nem csak

nyelvtanilag világosan és érthetően, de átlátható jelleggel tüntették fel a kezelési költség mechanizmusának konkrét működését, amelyek alapján a fogyasztó a kezelési költségből eredő gazdasági következményeket értékelni tudja. Az EUB C-621/17. számú ítélete szerint az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a világosság és érthetőség követelményének nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben szereplő kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. A kezelési költség felszámításának kellő jogszabályi alapja van, azok mögött valós és beazonosítható szolgáltatások állnak, és az adott szerződés teljesítésének és fenntartása érdekében jelentkeznek. A kezelési költségösszege vonatkozásában az alperesek hivatkoztak arra, hogy a perbeli szerződés megkötésének időszakára vonatkozó MNB THM és az MNB kamat értékének különbözete magasabb a szerződés szerinti kezelési költség mértékénél.

[14] Az I. rendű felperes a Pf.4. sorszámú beadványában hivatkozott az EUB C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítéletének 5. pontjára, amely szerint a deviza alapú szerződéseknél az adóst korlátlan árfolyamkockázat viselésére kötelező feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő, amennyiben a szolgáltató nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó a egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételből eredő aránytalan árfolyamkockázatot. Az észszerű fogyasztó ugyanis semmiképpen nem vállalt volna felső határ nélkül kockázatot. Azt, hogy a I. rendű felperes a korlátlan kockázatot egyedi megtárgyalást követően is elfogadták volna, az EUB ítéletének 4. pontja alapján az alpereseknek kellett volna bizonyítania.

[15] Az alperesek a Pf.5. sorszámú nyilatkozatukban előadták, hogy az I. rendű felperes által hivatkozott, az EUB C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítélete alapjául szolgáló tényállás a jelen per tényállásától alapvetően eltér, mert az abban vizsgált, francia bankok által alkalmazott deviza alapú szerződések semmilyen árfolyamkockázati tájékoztatást nem tartalmaztak. Az EUB egyebekben a korábbi, a C-51/17. számú „Ilyés” és C-118/17. számú „Dunai” ügyben kifejtett ítélkezési gyakorlatát változatlanul fenntartotta.

[16] Az alperesek a Pf.8. számú beadványukban fenntartották, hogy az alperesi jogelőd részéről az előzetes tájékoztatás igazolhatóan megtörtént, ennek tartalmát vitatja az I. rendű felperes, azonban állítását a perben nem bizonyította.

[17] Az ítéltábla nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a perbeli szerződésekben a banki nyilvántartás hitelességére és irányadó jellegére vonatkozó feltétel (I.4.6. pont) tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasító rendelkezését, mert az fellebbezés hiányában elsőfokon jogerőre emelkedett [rPp. 228. § (4) bekezdés]. Az I. rendű felperes fellebbezése ugyanakkor a rPp. 51. § a) pontja és 52. § (1) bekezdése folytán a II. rendű felperesre is kihatott.

[18] Az I. rendű felperes fellebbezése a kereset jogalapja tekintetében alapos.

[19] Az ítéltábla az I. rendű felperes fellebbezési kérelme alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy történt-e az elsőfokú bíróság eljárása során olyan eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú eljárás megismétlését indokolná [1/2014. (VI. 30.) PK vélemény]. Az I. rendű felperes lényeges eljárási szabálysértésként arra utalt, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdését, amikor a kezelési költség tisztességtelenségére alapított kereseti kérelmet nem bírálta el. Az indokolási kötelezettség megsértése miatt azonban csak akkor kerülhet sor az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére, ha az ítéletből egyáltalán nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította. A kezelési költség viselésével kapcsolatos kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság elbírálta, döntését indokolta, ezért emiatt az elsőfokú eljárás megismétlésére a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján nem volt ok.

[20] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a fellebbezett döntésével és annak jogi indokaival azonban nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság okszerűtlen jogi következtetéssel utasította el a teljes árfolyamkockázat viselésére és a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet.

[21] Azt helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” megnevezésű banki kiadvány átvételét a I. rendű felperes elismerték, így nincs jelentősége annak, hogy azon a I. rendű felperes aláírása külön nem szerepel.

[22] Az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki a 2/2014. PJE határozta alapján abból, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses kikötés, amelynek tisztességtelensége a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikk (2) bekezdése, illetve a rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján csak akkor vizsgálható, ha az nem világos és nem értehető.

[23] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során az irányelv rendelkezéseiből és az azt értelmező EUB ítélkezési gyakorlatából, így mindenekelőtt a C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13. és a C-126/17. számú, valamint az I. rendű felperes által utóbb hivatkozott C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítéletben írtakból kellett kiindulni.

[24] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha abból a fogyasztó számára kétséget kizáróan kiderül, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, továbbá, hogy a forint árfolyamának súlyos leértékelődése, illetve a deviza kamatlábak emelkedése milyen hatást

gyakorol a törlesztőrészek összegére és ezáltal a fogyasztó gazdasági helyzetére. A C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítélet rendelkező részének 3. pontja értelmében a deviza alapú szerződésben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel átláthatóságának követelménye akkor teljesül, amennyiben a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújt a fogyasztónak, amely lehetővé teszi a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára, hogy megértse a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérje a szerződési feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következményeinek kockázatát.

[25] Az ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának elvi tartalma szerint: A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[26] A perbeli ügyféltájékoztató, illetve a szerződés I.9. pontja utal ugyan arra, hogy a forint árfolyamának gyengülése a törlesztőrészek növekedését okozza, ebből a tájékoztatásból azonban nem derül ki világosan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A tájékoztató alapján a I. rendű felperes alappal feltételezhatték, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat, miközben arra nézve nem kaptak figyelmeztetést, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti, vagy akár ellehetetleníti. Az árfolyamkockázatnak, illetve a forint leértékelődésének a fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt hatására nézve a szerződés részét képező I.9. pont sem tartalmaz többletinformációt, ezért az ítéltábla megállapította, hogy az alperesi jogelőd által nyújtott tájékoztatás nem felel meg teljes körűen az EUB által előírt feltételeknek.

[27] Az EUB C-51/17. számú „Ilyés” ítéletének 4. kérdésre adott válasza alapján a szerződési feltételek világosságának és érthetőségének vizsgálata során az összes szerződési feltétel kumulatív hatását értékelni kell, függetlenül attól, hogy az egyoldalú módosítás és az árfolyamrész alkalmazásáról szóló feltételeket a DH törvények utóbb tisztességtelennek minősítették. A három szerződési feltétel együttes hatása mellett a fogyasztó nem láthatta át, hogy a fizetési kötelezettségének módosulása mely feltételre vagy feltételekre vezethető vissza, ebből következően a fogyasztó nem volt abban a helyzetben, hogy fizetési kötelezettségét, illetve annak változási mechanizmusát előre lássa, vagy azt utóbb ellenőrizni tudja. Az átláthatóság az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel kapcsán tehát önmagában azért is hiányzik, mert a szerződésben egyoldalú módosítási jog és árfolyamrész is szerepelt.

[28] Az árfolyamkockázatot a I. rendű felperesre terhelő kikötésből eredő fizetési kötelezettség ezért nem világos és nem érthető, annak tisztességtelensége ugyanakkor csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget okoz. Az EUB által a C-415/11. számú „Aziz” ügyben kifejtettek szerint az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A perbeli esetben az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert a szerződés, ha az árfolyamváltozás a fogyasztó számára már elviselhetetlen gazdasági megterhelést jelent, nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot. A rPtk. 241. §-a szerint ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán következik be egyensúlytalan, az egyik fél lényeges és jogos érdekét sértő helyzet, ez a bíróság beavatkozására ad lehetőséget, vagyis a jogszabály szerint az ilyen egyensúlytalanságot előidéző körülmények következményeit nem csak az egyik félnek, adott esetben a fogyasztónak kell viselnie. A perbeli szerződési konstrukció viszont nem hagy kétséget afelől, hogy az alperesi jogelőd nemcsak a forint-svájci frank szokásos pénzpiaci keretek között kialakuló, hanem mindenféle, akár vis maior jellegű, a szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a I. rendű felperesre kívánta hárítani. Ez egyben ki is zárta annak a lehetőségét, hogy a I. rendű felperes eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatti, a rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalta. A bírói gyakorlat szerint nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre hivatkozással kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, hanem akkor is, ha a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a felek jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek a felek viszonyában jelentős egyensúlytalanságot okoztak, ezért alappal feltételezhető, hogy a I. rendű felperes egyenrangú tárgyalási helyzetben az alacsonyabb kamat érdekében ilyen feltételeket nem fogadtak volna el.

[29] Az ítéltábla utal továbbá a Kúria 2021. január 28. napján kelt Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatára, amely szerint mindig a konkrét perbeli szerződési feltételek és kockázatfeltárás értelmezése alapján kell mérlegelni azt a kérdést, hogy azok megfelelnek-e a Kúria PJE határozataiban és az EUB döntéseiben megfogalmazott követelményrendszernek. Az alperesek által hivatkozott Kúria 2021. szeptember 22. napján kelt Pfv.I.21.135/2020/6. számú ítélete több olyan tényállási elemet tartalmazott a [30] pont alatt, amely jelen ügyben nem merült fel.

[30] Mindebből következően a perbeli szerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, amely – mint a főszolgáltatás körébe tartozó feltétel tisztességtelensége – a rPtk. 239. § (2) bekezdésére figyelemmel az egész szerződés érvénytelenségét okozza.

[31] Az ítéltábla a kezelési költségről szóló kikötést illetően sem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával. A kezelési költséget illetően abból kellett kiindulni, hogy a szerződés elsődleges tárgyának az irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében azok a feltételek minősíthetők, amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg és amelyek ilyenként jellemzik azt (C-186/16. számú „Andriuc és társai” ítélet 35. pontja). A kölcsönszerződés fő tárgya a kölcsöntőke és a kamat, vagyis a kezelési költség akkor sem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ha azt a THM tartalmazza, tehát nem tartozik a rPtk. 209. § (5) bekezdése szerinti kivételi szabály hatálya alá, ezért tisztességtelensége vizsgálható.

[32] A kezelési költségről szóló szerződési feltétel tisztességtelenségéről az EUB C-621/17. számú ítéletében írtak alapján kellett állást foglalni. Az EUB szerint az irányelv 4. és 5. cikke alapján nem szükséges a fogyasztói kölcsönszerződésben szereplő kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást feltüntetni. Az ítélet 43. pontja alapján ugyanakkor a bankkal szemben a tárgyalási lehetőségei és a tájékozottsági szintje tekintetében hátrányos helyzetben lévő fogyasztó számára a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellegének az összességében értékelt szerződésből levezethetőnek kell lennie. A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésének hiányában tehát e feltétel csak abban az esetben felel meg az átláthatóság követelményének, ha ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy levezethető a szerződésből (EUB C-621/17. számú ítélet 54. pont). A rPtk. 201. § (1) bekezdéséből és 523. §-ából következően kölcsönszerződés esetén a szolgáltatás ellenértéke a kamat, ezen túlmenően díj csak abban az esetben számítható fel a fogyasztóval szemben, ha a bank a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó szolgáltatást nyújt.

[33] Az EUB C-621/17. számú ítélete értelmében a szerződési feltételek tisztességtelensége körében nemcsak az átláthatóság, hanem a jóhiszeműség és egyensúly elvének érvényesülését is vizsgálni kell (C-621/17. 48. pont, BH2020.180.). Az ítéltábla ezért a Pf.7. sorszámú végzésében felhívta az alpereseket, hogy őket terheli annak igazolása, hogy a kezelési költség kikötése megfelel az egyensúly elvéből levezethető arányosság követelményének. Az alperesek azonban a felhívás ellenére nyilatkozatot nem terjesztettek elő, így a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy a kezelési költség alkalmazása tekintetében a jóhiszeműségre és az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó elvárások teljesülnek-e.

[34] Az alperesek által hivatkozott szolgáltatások azonban még abban az esetben sem alkalmasak a kezelési költségről szóló feltétel világosságának és érthetőségének megalapozására, ha azokat a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket meghaladó szolgáltatásnak kellene tekinteni. Semmi nem indokolja ugyanis, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások ellenértéke a fogyasztót az kölcsönösszeg százalékos mértékében és devizában terhelje. Az alperesek által állított, a kölcsön nyilvántartásával kapcsolatos szolgáltatások költségei függetlenek a kölcsön összegétől, így a kezelési költség százalékos meghatározása eleve sérti az átláthatóság követelményét. Ugyancsak az átláthatóság sérelmét okozza, hogy a kezelési költséget a szerződés devizában állapítja meg, mert így a fogyasztó a forint árfolyamának csökkenése esetén annak ellenére köteles magasabb összegű kezelési költség megfizetésre, hogy a költségek ténylegesen

emelkednének, vagyis a bank az állított költségei változása nélkül is árfolyamnyereségre tehet szert a fogyasztó hátrányára.

[35] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a teljes árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő, valamint a kezelési költségről szóló szerződési feltételek tisztességtelenségét, egyben a Ptk. 237. § (2) bekezdésére figyelemmel a perbeli szerződés teljes érvénytelenségét.

[36] Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása és a felek közötti elszámolás érdekében további eljárási cselekményekre van szükség, az elszámolás a rendelkezésre álló adatok alapján nem végezhető el. A folytatódó eljárásban a Kúria konzultációs testületének 2019. június 19. napján készült állásfoglalásában foglaltakra figyelemmel kell eljárni.

[37] Az ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét a rPp. 252. § (4) bekezdésének alkalmazásával, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján csupán megállapította, arról és az I. rendű felperes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről az elsőfokú bíróságnak az összegszerűsége folytató eljárás eredményéhez képest a pervesztesség-pernyertesség arányában az ítéletben kell majd határoznia.

Budapest, 2022. február 11.

Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia

a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs

előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna

bíró